

**Komunitný plán sociálnych služieb obce Zborov
na roky 2016 – 2022**

Schválený uznesením A 17.1/2016 dna 20.09.2016 na 17. zasadnutí OZ

Obsah

Úvod	str.3
1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb	str.4
1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb	str.4
1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov	str.5
1.3. Analýza sociologických a demografických údajov	str.7
1.3.1. Obyvateľstvo	str.9
1.3.2. Školstvo	str.10
1.3.3. Zdravotníctvo	str.10
1.3.4 Sociálna infraštruktúra	str. 11
1.3.5. Služby	str.11
1.3.6. Nezamestnanosť.....	str.12
1.3.7. Sociálne znevýhodnené skupiny	str.12
2. Analýza prijímateľov sociálnych služieb	str.14
2.1 Občania v dôchodkovom veku	str.14
2.2 Občania so zdravotným postihnutím	str.14
2.3 Rodiny s deťmi a mladí dospelí	str.15
2.4 Sociálne vylúčení občania	str.16
2.5 Občania z málo podnetného sociálneho prostredia	str.17
3. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb	str.19
4. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb	str.24
5. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb	str.24

ÚVOD

Vývoj spoločnosti zavádza do praxe nové pojmy, nové technológie, nové prístupy. Celá spoločnosť prechádza vývojovým procesom, ktorý si vyžaduje pulz doby. V tejto súvislosti sa do praxe zavádza aj pojem „komunitné plánovanie“, hoci jeho obsah rozhodne nie je novinkou.

Zmyslom komunitného plánovania najmä v obciach je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom.

Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby treba vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby.

1. VÝCHODISKOVÁ SITUÁCIA POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

1. sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
2. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),
3. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
4. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
5. podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, pracovňa, stredisko osobnej hygieny)
6. Štát priamo v § 80 ods. 2 zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných

priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

MPSVR SR v júni 2009 vydalo Národné priority rozvoja sociálnych služieb, ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálne technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť).

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Podľa § 80 zákona 448/2008 Z. z.

– Pôsobnosť obce-

Obec

- a) vypracúva, schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja
- c) je správnym orgánom v konaniach o

- 1) odkázanosti na sociálnu službu
  - v zariadení pre seniorov
  - v zariadení opatrovateľskej služby
  - v dennom stacionári
  - v odkázanosti na opatrovateľskú službu
  - v odkázanosti na prepravnú službu
  - a ďalšie
- d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu
- e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie
  1. sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízkoprahovom dennom centre
  2. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári
  3. opatrovateľskej služby
  4. prepravnej služby
  5. odľahčovacej služby
- f) poskytuje základné sociálne poradenstvo
- g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12
- h) uzatvára zmluvu
  1. o poskytovaní sociálnej služby
  2. o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby
  3. o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom sociálnej služby, ktorého zriadila iná obec, alebo vyšší územný celok a ďalšie.

V ustanoveniach §§ 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní:

§ 82

Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

Obec za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situáciách a riešenia miestnych problémov utvára podmienky na podporu komunitného

rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona, a na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu.

- Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.
- Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivost

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

§ 83

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

1. Obec podľa § 80 písm. a, vypracúva komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.
2. Komunitný plán sociálnych služieb obsahuje najmä:
  - analýzu stavu poskytovaných sociálnych služieb v územnom obvode obce
  - analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnej služby
  - analýzu sociologických údajov a demografických údajov v územnom obvode obce
  - určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb
  - časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb
  - spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb .

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je:

- a) posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce
- b) predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín
- c) opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji .

1.3. Analýza sociologických a demografických údajov

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce Zborov je Program rozvoja obce Zborov na roky 2015 – 2022.

Program rozvoja obce Zborov deklaruje rozšírenú víziu obce takto: „*Program rozvoja obce, je základným a kľúčovým dokumentom obce, ktorý vychádza z poznania situácie a konkrétnych*

potrieb obyvateľov, podnikateľov, záujmových skupín a ďalších subjektov v území, formuluje svoju predstavu o budúcnosti spolu s činnosťami a projektmi na jej zabezpečenie. Hlavným dôvodom pre vypracovanie Programu rozvoja obce Zborov bolo zapojenie a koordinácia jednotlivých subjektov pôsobiacich v obci pri rozvoji územia obce, formulovaní spoločných cieľov, plánovaní aktivít a projektov. Tento dokument zároveň vytvára predpoklady na možnosť širšieho zapojenia sa do procesu čerpania prostriedkov z fondov EÚ, z podporných a rozvojových programov v rámci národných zdrojov.

Na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce a jej územia boli stanovené strategické ciele a priority rozvoja, ktoré naplňajú víziu ďalšieho smerovania rozvoja obce. Program rozvoja obce predstavuje smer, akým sa obec Zborov chce uberať a prostredníctvom navrhnutých opatrení oživovať sociálny, ekonomický a kultúrny rozvoj obce. Pri tvorbe Programu rozvoja obce Zborov sa uplatňoval participatívny prístup, čo prinieslo pre samosprávu pohľad a názory občanov, ktorí územie a život v obci poznajú najlepšie.

Program rozvoja obce poskytuje komplexný pohľad na to, aká obec je a akou by chcela byť. Vízia o smerovaní obce stanovená v PR, vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy obce a zároveň je v súlade s prijatými koncepciami štátu, vyššieho územného celku, prípadne rezortnými stratégiami, záujmami ochrany životného prostredia, kultúrneho dedičstva a pod.“

Poloha obce

Obec Zborov leží na východe Slovenska v doline potoka Kamenec a jeho prítokov. Obec je od najbližšieho mesta Bardejov, okresného mesta, vzdialená menej ako 10 km a od krajského mesta Prešov 53 km.

Administratívne obec patrí do okresu Bardejov a Prešovského samosprávneho kraja. Kataster obce je situovaný v centrálnej časti okresu v blízkosti okresného mesta Bardejov s ktorým priamo susedí. Rozloha katastra obce je 19,63 km². Nadmorská výška stredu obce je 323 m n. m. Katastrálne územie obce Zborov hraničí na severe s obcou Chmeľová, na východe s obcou Smilno na juhovýchode s obcou Andrejová, na juhu s mestom Bardejov a na západe s obcou Stebník.

História obce

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1355. Na podnet a z poverenia Ľudovíta I. vykonal zástupca Jágerskej kapituly obhliadku smilnianskeho panstva a v listine z roku 1355 uvádza okrem iných dedín aj hrad Makovicu a dedinu ZBOROV s kaplnkou a mlynom /Villam Zbroet in ipsa capellam et molemdinum/. Z uvedenej listiny vyplýva, že Zborov existoval už niekoľko desaťročí a že tu stála kaplnka a mlyn, ktorý sa spomína aj v roku 1492.

Prvé písomné správy, ktoré sa s istotou viažu k Zborovskému hradu nazývaného v starších prameňoch Makovica, nachádzame v listinách Ľudovíta I. z roku 1347. Poskytujú nám cenné informácie o majetkových sporoch kastelánov hradu a ich susedov.

Obec Zborov má veľmi bohatú históriu, spracovanú a vydanú v roku 2005 v knihe „ZBOROV – Dejiny obce a makovického panstva“. Autori knihy : Ján Harčár, Gabriel Lukáč, Ján Adam, Jozef Petrovič, Milan Belej a Milota Malovecká.

1.3.1. Obyvateľstvo

V obci podľa posledných údajov , t.j. k 31.08.2016 žije 3 386 obyvateľov. Vývoj počtu obyvateľov obce sa môže hodnotiť veľmi pozitívne . Za posledných štrnásť rokov sa počet obyvateľov zvýšil o 625 obyvateľov. Vo vývoji počtu obyvateľov nie sú v celkovom raste žiadne výkyvy, obec zaznamenáva kontinuálny rast počtu obyvateľov.

Z hľadiska národnostnej štruktúry prevládajú v obci obyvatelia slovenskej národnosti, ktorých v obci žije viac ako 83 %. Druhou najpočetnejšou národnosťou v obci je rómska národnosť , ku ktorej sa hlási 15 % obyvateľov obce. V obci tiež žijú obyvatelia rusínskej, maďarskej, ukrajinskej, českej, nemeckej a poľskej národnosti. Ich zastúpenie je však zanedbateľné.

Pri analýze štruktúry obyvateľov podľa národnosti je potrebné poukázať na fakt, že údaje zo sčítaní nemusia reflektovať realitu. Sloboda pri vyplňaní sčítacieho hárku umožňuje uviesť ľubovoľnú národnosť bez možnosti overenia skutočnosti. Najvýraznejšie rozdiely pri tomto spôsobe evidencie vznikajú pri rómskej národnosti. Drvivá väčšina obyvateľov rómskej národnosti uvádza príslušnosť k slovenskej národnosti, čo je logické, nakoľko žijú na Slovensku a cítia sa Slovákmi. Pre lepší opis reality v obci budeme zistenia ohľadom národností konfrontovať s výsledkami Ministerstva vnútra publikovanými v Atlase rómskych štúdií (2013). Podľa údajov atlasu žije v obci až 53 % obyvateľov rómskej národnosti. To je vo výraznom rozpore s údajmi zo Štatistického úradu SR.

Náboženské zloženie obyvateľov obce je pestré. Prevažujú obyvatelia hlásiaci sa k Rímskokatolíckej cirkvi, ktorých v obci žije 89 %. Štvorpercentný podiel majú v obci obyvatelia hlásiaci sa ku Gréckokatolíckej cirkvi. K pravosláviu sa v obci hlási 1,7% obyvateľov a menšie počty zaznamenávajú Evanjelici a Jehovovi svedkovia.

Pri pohľade na vekové zloženie obyvateľov obce je potrebné poukázať na rozdiely medzi vekovými skupinami. Veková štruktúra obyvateľov obce je veľmi priaznivá. Dlhodobo v nej prevláda predproduktívna zložka obyvateľov nad poproduktívnu. Navyše počet obyvateľov obce

rastie a rastie aj podiel produktívnej zložky. Veková štruktúra obyvateľov obce Zborov od roku 1990 vykazuje pozitívne rozdelenie jednotlivých zložiek obyvateľstva.

Obyvateľstvo podľa vekovej štruktúry	2016
Počet trvalo bývajúcich obyvateľov	3 386
▪ Z toho muži	1 662
▪ Z toho ženy	1 724
Počet obyvateľov v predproduktívnom veku (0-15)	944
Počet obyvateľov v produktívnom veku	2 010
Počet obyvateľov v poproduktívnom veku	432

Zdroj: matrika obce 2016

1.3.2. Školstvo

V súčasnosti výchovu a vzdelávanie detí v obci poskytuje Spojená škola Zborov, jej súčasťou je Základná škola s materskou školou Zborov a Základná umelecká škola Zborov. Súčasťou Základnej školy s materskou školou Zborov je školská jedáleň, výdajňa školskej jedálne, školský klub detí a materská škola .

Na mimoškolské aktivity je zriadené Centrum voľného času ako súčasť ZŠ s MŠ . Škola plní vzdelávaciu funkciu pre žiakov z obce Zborov a okolitých obcí. Spolu školu navštevuje v priemere viac ako 490 žiakov.

Do budúcnosti je potrebné uvažovať nad rozširovaním kapacity školy nakoľko demografický vývoj ukazuje na zvyšovanie počtu obyvateľov vo veku do 15 rokov.

1.3.3. Zdravotníctvo

Zdravotná starostlivosť v obci je veľmi dobre rozvinutá. V obci Zborov sa nachádza zdravotné stredisko v ktorom majú svoje ambulancie lekár pre deti a dorast a dvaja lekári pre dospelých. Tiež je tu stomatologická ambulancia, interná ambulancia, zubná technika a v stredisku sa tiež nachádza aj lekárneň.

Zdravotné stredisko neslúži len občanom obce Zborov ale aj občanom okolitých obcí. Zložitejšiu zdravotnú starostlivosť vyhľadávajú obyvatelia v meste Bardejov a v krajskom meste Prešov.

1.3.4 Sociálna infraštruktúra

Obec Zborov poskytuje svojim občanom opatrovateľskú službu. Momentálne túto službu využívajú dvaja občania a obec má zazmluvneného jedného opatrovateľa. V prípade, že záujem občanov o túto službu bude väčší, bude obec túto službu samozrejme rozširovať.

V obci Zborov sa nachádza zariadenie sociálnej starostlivosti „In vita“ – Sociálne a ošetrovateľské centrum, ktoré poskytuje komplex služieb pre znevýhodnených a odkázaných obyvateľov obce. V rámci centra existuje Dom ošetrovateľskej starostlivosti /DOŠŠ/, Zariadenie opatrovateľskej služby / ZOS/ a Zariadení pre seniorov / ZpS/. Všetky tieto organizácie majú za cieľ pomôcť chorým a odkázaným na sociálnu pomoc ako aj ich príbuzným pri prekonávaní zdravotných a sociálnych problémov, či už dočasných alebo trvalých.

V DOŠŠ je poskytovaná ošetrovateľská starostlivosť osobám so zmeneným zdravotným stavom súvisiacim s imobilizačným syndrómom, chronickým dekompenzovaným ochorením, po operačnom výkone, úraze, s obmedzenou hybnosťou, narušenou integritou kože, alebo iným zdravotným problémom vyžadujúcim rehabilitáciu a služby s nimi súvisiace, ktoré nie je možné osobám poskytovať v prirodzenom sociálnom prostredí.

V obci taktiež pôsobí aj „Zariadenie pre seniorov“, ktoré prevádzkuje nezisková organizácia Sv. Kozma n.o. Nižná Polianka .

Sociálna služba sa v ZOS a ZpS poskytuje na základe rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu, ktoré vydáva príslušný obecný alebo mestský úrad podľa miesta trvalého bydliska klienta. Zdravotná starostlivosť je zabezpečovaná tiež v rámci ambulantnej starostlivosti podľa príslušnosti k praktickému lekárovi.

1.3.5. Služby

Podnikateľský sektor je v obci dostatočne zastúpený. V obci pôsobí viacero firiem, ktorých zameranie je veľmi široké.

Spoločnosť ERSO sa venuje zberu stavebného odpadu. V obci je kaderníctvo, kozmetický salón, kvetinárstvo a cukráreň. Tiež sú v obci podnikatelia, ktorí pôsobia v stolárstve a stavebníctve. Ďalej je tu niekoľko prevádzok predajní potravín a rozličného tovaru. V obci sú aj kaviarne a pohostinstvá. Tieto podnikateľské subjekty ponúkajú obyvateľom obce pracovné možnosti.

V obci by bolo potrebné podporiť existujúcich podnikateľov, ale aj aktívnych mladých ľudí a záujemcov o podnikanie .

1.3.6. Nezamestnanosť

Práca je jedným zo základných predpokladov rozvoja obce a s trhom práce súvisia aj výkyvy vo vývoji počtu obyvateľov v obci. Obyvatelia obce sa okrem možností zamestnať priamo v obci tiež môžu zamestnať v blízkom meste Bardejov, či v krajskom meste Prešov. Niekoľko pracovných príležitostí je aj v okolitých obciach.

V obci je podobne ako na celom území Slovenska veľkým problémom nezamestnanosť. Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie sa približuje vývoju nezamestnanosti na Slovensku. Najvyšší počet uchádzačov o zamestnanie evidujeme v obci v roku 2002, kedy žilo v obci Zborov 545 uchádzačov o zamestnanie. V nasledujúcich rokoch počet uchádzačov klesal až do roku 2007, kedy v obci žilo iba 316 uchádzačov o zamestnanie, čo bolo najmenej za posledné obdobie. V nasledujúcich rokoch sa počet uchádzačov opäť zvyšuje až do roku 2012 kedy opäť presiahol hranicu 500 uchádzačov. V súčasnosti je počet uchádzačov o zamestnanie na hranici 490 uchádzačov, čo predstavuje 14,90 % .

1.3.7. Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t. j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Celkový počet obyvateľov komunity má trvale narastajúcu tendenciu. Štruktúra obyvateľstva podľa vzdelania je prepojená so štruktúrou obyvateľov podľa veku a aj s národnostnou štruktúrou. Najvyššie podiely vykazujú obyvatelia so základným vzdelaním / 29,15 % / a bez školského vzdelania / 31,31 % / . To poukazuje na vysoký podiel mladých ľudí v obci a obyvateľov s nízkym vzdelaním.

Pri pohľade na vekové zloženie obyvateľov obce je potrebné poukázať na rozdiely medzi vekovými skupinami. Veková štruktúra obyvateľov obce je veľmi priaznivá. Dlhodobo v nej prevláda predproduktívna zložka obyvateľov nad poproduktívnu. Navyše počet obyvateľov obce rastie a rastie aj podiel produktívnej zložky. Pri sledovaní vývoja obyvateľstva z hľadiska pohlavia je zrejmé, že v obci prevažuje počet žien nad mužmi, rozdiel medzi počtom mužov a žien nie je výrazný ale za sledované obdobie 14 rokov sú ženy v prevahe.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu sme vypočítali počet občanov, ktorí budú potrebovať istú formu sociálnej pomoci, prípadne sociálnych služieb. Použili sme pri tom orientačné údaje, ktoré vymedzujú potrebu sociálnych služieb vo vzťahu k veku, miere závislosti na pomoci pri sebaobslužbe a zdravotného postihnutia.

Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť na:

- a. seniori
- b. nezamestnaní
- c. deti a mládež
- d. zamestnanci s nízkym vzdelaním
- e. uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím
- f. občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie.

2. ANALÝZA PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

2.1 Občania v dôchodkovom veku

Starnutie nie je choroba, ale fyziologický, zákonitý, nezvratný a postupný proces, teda prirodzené obdobie života.

Starnutie pre mnohých ľudí prináša nemalé problémy. Často zostávajú osamotení, nakoľko stratili životného partnera a rodina – deti nie vždy sú schopné a ochotné postarať sa o starého človeka. Ak má človek zvládnuť problémy staroby a zmeny, ktoré s ňou nastávajú, musí sa im vedieť brániť a hlavne nepoddať sa im. V obci Zborov žije približne 430 občanov v poproduktívnom veku (dôchodcov). Obec vytvára v klube dôchodcov podmienky pre seniorov na organizovanie spoločenského a kultúrneho života, ktorý je z psychologického, sociálneho a ľudského hľadiska pre občanov tejto kategórie mimoriadne dôležitý a potrebný. Činnosť klubu dôchodcov je financovaná z členských príspevkov a príspevkom z rozpočtu obce. Klub dôchodcov má k 30.06.2016 195 členov. Priestory klubu dôchodcov sú poskytnuté aj pre činnosť a aktivity seniorov organizovaných v Jednote dôchodcov na Slovensku.

Obec mimo podpory klubu dôchodcov organizuje pre seniorov rôzne kultúrno spoločenské podujatia v priebehu roka, stretnutie s jubilantmi, turistické výlety nielen v rámci Slovenska, ale aj v zahraničí.

Kapacitné priestory už v súčasnosti nepostačujú záujmu seniorov o klubové, záujmové a spoločenské činnosti a aktivity.

2.2 Občania so zdravotným postihnutím

Zdravotné postihnutie je situáciou, ktorá podstatne ovplyvňuje kvalitu života jedinca a kladie na neho a jeho okolie značné nároky. Okrem zdravotných a duševných problémov so sebou často prináša i sociálny handicap, pretože človeku bráni vykonávať niektoré aktivity, žiť bežným spôsobom života.

V obci Zborov nie je v súčasnosti v dostatočnom rozsahu zabezpečená mobilita občanom so zdravotným postihnutím. Niektoré inštitúcie / OcÚ, pošta, niektoré predajne, zdravotné stredisko / nemajú zabezpečené bezbariérové pracoviská a pohyb občanov v obci je obmedzený. Pri podpore sociálneho začlenenia osôb so zdravotným postihnutím obci svojou súčinnosťou a aktivitami pomáha aj miestna organizácia Slovenského červeného kríža.

2.3 Rodiny s deťmi a mladí dospelí

Obec Zborov nemá vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti zariadenie sociálnych služieb pre rodiny s deťmi, prípadne pre mladých dospelých, ktorí potrebujú osobitnú starostlivosť alebo výkon sociálnoprávnej ochrany. Pre tieto potreby sú využívané zariadenia v pôsobnosti VÚC Prešov alebo zariadenia zriadené neziskovými organizáciami.

Zámerom obce je stabilizácia sociálnej situácie v rodine, predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine a vzniku sociálno - patologických javov detí a dospelých osôb.

V rámci týchto zámerov obec Zborov na základe zákona č. 305/ 2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane a o sociálnej kuratele :

- utvára podmienky na prácu s komunitou,
- spolupracuje so štátnymi orgánmi sociálnoprávnej ochrany,
- spolupôsobí pri výkone výchovných opatrení uložených súdom,
- poskytuje pomoc dieťaťu a lebo plnoletej fyzickej osobe, mladému dospelému po skončení náhradnej osobnej starostlivosti a ústavnej starostlivosti,
- vykonáva osobitného príjemcu na štátne dávky.

Výraznou pomocou by bola fungujúca kancelária terénnej sociálnej práce a komunitného centra. Ich činnosť bude zameraná na poradenskú činnosť na kvalitné a efektívne poskytovanie sociálnych služieb. Taktiež vytvorí systém poradenstva pre mladé rodiny s deťmi, nielen zo znevýhodneného prostredia, systém poradenstva pre zneužívané deti a mládež, pre občanov s rôznymi druhmi závislosti, osvetovú činnosť na odstraňovanie negatívnych rodinných návykov fyzického trestania detí a mládeže a pod.

Obec Zborov je zriaďovateľom Spojenej školy v Zborove, ktorej organizačné zložky sú materská škola, základná škola, umelecká škola a centrum voľného času. Najvhodnejšou formou na predchádzanie vzniku sociálno - patologických javov u detí a mládeže je organizovanie rôznych prednášok a seminárov v materskej a základnej škole. Dôležitým faktorom je aj rozvoj voľnočasových aktivít detí, čím sa zvyšuje všestranný rozvoj detí a dochádza k zmysluplnému tráveniu voľného času. Obec Zborov zo svojho rozpočtu podporuje TJ Magura Zborov, DHZ , činnosť kultúrnych spolkov / divadelnú skupinu, spevokol/ , činnosť občianskych združení, ktoré svojou činnosťou výrazne napomáhajú rozvoju voľnočasových aktivít, detí, mládeže a dospelých.

2.4 Sociálne vylúčenie občania

Pod týmto pojmom rozumieme širšie spektrum osôb. Zaradíme sem napr. osoby drogovy či inak závislé, osoby počas a po výkone trestu, bezdomovcov, osoby u ktorých je potrebné podnietiť zmenu postojov, hodnôt, prijatie iných noriem správania atď.

Občania s rôznymi druhmi závislosti :

Počet užívateľov tzv. ľahkých drog stále narastá a postihuje prevažne mladú generáciu. Veková hranica užívateľov je už na úrovni prvého stupňa základnej školy. Pokiaľ ide o užívateľov tzv. tvrdých drog v našej obci, nemáme informáciu, o takýchto užívateľoch, neznamená to však, že na takúto situáciu nemáme byť pripravený. Samostatnú skupinu tvoria ľudia, ktorí vdychujú omamné prchavé látky /toluén, riedidlá, okená a pod./. Táto skupina vyžaduje zvýšenú pozornosť tak z hľadiska prevencie ako aj dopadov na ostatných obyvateľov. Postihuje obyvateľov od mladej generácie častokrát aj na úrovni prvého stupňa základnej školy.

V rámci prevencie a poradenstva vyvíja činnosť škola, centrum pedagogicko-psychologického poradenstva, PS OO PZ Zborov a iné.

Výraznú pomoc očakávame od práce terénnych sociálnych pracovníkov a od činnosti komunitného centra, ktoré budú poskytovať jednak poradenskú činnosť, jednak preventívnu činnosť zameranú na jednotlivé vekové kategórie občanov postihnutých niektorým druhom závislosti.

Občania bez prístrešia – bezdomovci:

Táto skupina patrí medzi najzraniteľnejšiu skupinu obyvateľov. Vo všeobecnosti sa za bezdomovca považuje človek bez akéhokoľvek bývania, žijúci na ulici. K najzávažnejším faktorom, ktoré ovplyvňujú vznik bezdomovstva možno zaradiť výkon trestu odňatia slobody, odchod z detského domova, domáce násilie, rodinné problémy, rozvod, drogová závislosť, strata zamestnania a dlhodobá nezamestnanosť.

V súčasnosti v obci Zborov oficiálne evidujeme 18 občanov s trvalým pobytom na obci, všetci však žijú niekde v inom meste, ale na mieste bývalého trvalého pobytu.

Pre túto skupinu občanov je potrebné prijať opatrenia, ktoré by zabránili vzniku takejto situácie. Ide hlavne o odborné poradenstvo, ktoré im uľahčí uplatnenie na trhu práce a následne do spoločnosti.

2.5 Občania z málo podnetného sociálneho prostredia

Obec Zborov má svoje danosti, z ktorých vyplývajú jeho špecifiká a problémy. Je tu pomerne vysoká nezamestnanosť, nedostatok pracovných príležitostí, narastajúci počet dlhodobo nezamestnaných, početné rómske etnikum, zhoršujú sa sociálne vzťahy v rodinách, nezáujem a apatia sociálne slabších vrstiev o riešenie svojich problémov, ktoré sa stali každodennými. Ide tiež o rodiny, ktorých príjem je nižší ako suma životného minima, ich jediným zdrojom príjmu je rodičovský príspevok, príspevok za opatrovanie, invalidný dôchodok a pod. Nezamestnaní nemajú chuť ani snahu riešiť akýkoľvek problém. Cítia sa hendikepovaní popri ostatných ľuďoch v spoločnosti a ostrčení od normálneho života, dokonca pociťujú krivdu, že im nikto nechce pomôcť. Pritom zabúdajú, že práve oni by mali byť tí, ktorí by za pomoci ostatných mali svoj nepriaznivý stav riešiť. Tento názor sa netýka len rómskeho etnika, ale aj ostatných ľudí postihnutých sociálnou neistotou a nízkou životnou úrovňou. Tá sa ukazuje predovšetkým u rómskeho etnika a teda zvýšená pozornosť je venovaná rómskemu etniku, nakoľko práve táto skupina má najväčšie problémy vo všetkých vekových kategóriách.

Obec výrazne prispela k zlepšeniu bývania v tejto komunite výstavbou nájomných bytov nižšieho štandardu, nakoľko počet obyvateľov v tejto komunite rapídne stúpa, počet uvedených bytov nepostačuje pre všetkých obyvateľov. Časť obyvateľov býva aj vo vlastných rodinných domoch, stále však v obci existuje veľká skupina obyvateľov, ktorí žijú v nevyhovujúcich sociálnych a bytových podmienkach, v chatrčiach na nevysporiadaných pozemkoch.

Na zlepšenie zdravotného stavu pôsobí v obci zdravotný asistent v rómskej komunite. V základnej škole sú výraznou pomocou služby asistenta učiteľa pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, takýto asistent momentálne absentuje v materskej škole. Na základnej škole momentálne pôsobia aj dvaja učitelia z projektu Teach for Slovakia, ktorí napomáhajú k lepšej adaptácii detí zo sociálne znevýhodneného prostredia na školské prostredie.

V súlade so zákonom č. 544/2010 Z.z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky poskytuje obec Zborov pomoc najmä zo štátnych prostriedkov. Jedná sa o dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozené sociálnym vylúčením a na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením navštevujúcim školské a predškolské zariadenia.

Pre túto komunitu, na základe skúseností z iných obcí a miest, by bola významnou pomocou činnosť terénnych sociálnych pracovníkov a komunitného centra, kde by bolo poskytovaná

bezplatná poradenská činnosť pre sociálne znevýhodnené skupiny a organizovali by sa kultúrnoosvetové aktivity so zameraním na rómske etnikum všetkých vekových kategórii.

3. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb

Hlavný cieľ rozvoja sociálnych služieb na roky 2016 – 2022

Zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce Zborov skvalitnením a rozšírením sociálnych služieb ich dostupnosťou a efektívnosťou.

Hlavné priority pri zabezpečovaní cieľa rozvoja sociálnych služieb :

- neustála efektívna komunikácia s občanmi,
- podpora sociálnych služieb v rodinnom prostredí,
- komplexný rozvoj terénnych sociálnych služieb a programov.

Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb sú v súlade s „*Programom rozvoja obce Zborov na roky 2015 – 2022*“, .

Priorita 1: Skvalitnenie služieb pre seniorov

Hlavný cieľ: Zabezpečenie sociálnych služieb pre seniorov tak, aby zotrvali čo najdlhšie v ich prirodzenom prostredí a žili plnohodnotný život.

Priority	Opatrenia	Aktivity	Časový harmonogram	Predpokladané finančné zdroje
1. Služby zamerané na seniorov	1.1 Podpora terénnych služieb	1.1.1. Vybudovanie komunitného centra	2016-2022	rozpočet obce, projekt
		1.1.2 Trvalé udržanie komunitnej a terénnej sociálnej práce v obci	priebežne	rozpočet obce, projekt
	1.2. Podpora klubovej činnosti	1.2.1. Rozšírenie klubových aktivít seniorov	priebežne	rozpočet obce, projekt
		1.2.2. Trvalé udržanie priestorov klubu dôchodcov	priebežne	rozpočet obce, projekt
	1.3. Podpora voľnočasových aktivít	1.3.1. Realizovanie aktivít pre seniorov – výlety, športové aktivity, kul. podujatia	priebežne	rozpočet obce, projekt, občania
		1.3.2. Podpora krúžkov záujmovej umeleckej činnosti pre všetky vekové kategórie	priebežne	rozpočet obce, projekt, občania

Priorita 2: Skvalitnenie služieb pre občanov so zdravotným postihnutím

Hlavný cieľ: Podpora občanov so zdravotným postihnutím, uľahčenie a skvalitnenie ich života

Priority	Opatrenia	Aktivity	Časový harmonogram	Predpokladané finančné zdroje
2. Služby zamerané na občanov so zdravotným postihnutím	2.1 Podpora terénnych služieb	2.1.1. Vybudovanie komunitného centra	2016-2022	rozpočet obce, projekt
		2.1.2 Trvalé udržanie komunitnej a terénnej sociálnej práce v obci	priebežne	rozpočet obce, projekt
	2.2. Podpora aktivít pre občanov so zdravotným postihnutím	2.2.1. Realizácia voľnočasových aktivít	priebežne	rozpočet obce, projekt
	2.3. Vytváranie lepších podmienok pre sociálnu inklúziu ohrozených skupín	2.3.1. Pomoc pri organizovaní kultúrnych a iných podujatí v rámci integrácií pre zdravotne postihnutých	priebežne	rozpočet obce, projekt, občania
		2.3.2. Rekonštrukcia miestnych komunikácií budov patriacich obci na uľahčenie prístupu pre ZŤP	priebežne	rozpočet obce, projekt, občania

Priorita 3: Skvalitnenie služieb pre rodiny s deťmi a mladých dospelých

Hlavný cieľ: Poskytnúť potrebnú starostlivosť o rodiny s deťmi v krízových situáciách, podporiť mládež zo sociálne znevýhodneného prostredia vo voľnočasových aktivitách

Priority	Opatrenia	Aktivity	Časový harmonogram	Predpokladané finančné zdroje
3. Služby zamerané na rodiny s deťmi a mladých dospelých	3.1 Podpora terénnych služieb	3.1.1. Vybudovanie komunitného centra	2016-2022	rozpočet obce, projekt
		3.1.2 Trvalé udržanie komunitnej a terénnej sociálnej práce v obci	priebežne	rozpočet obce, projekt
	3.2. Skvalitňovať spoluprácu medzi OcÚ, školou a organizáciami obce činnosti	3.2.1. Terénna sociálna práca	2016-2022	rozpočet obce, projekt
	3.3. Vytvorenie lepších podmienok pre aktívnejšiu prácu s rodinou v kríze	3.3.1 Monitoring maloletých detí v rodinách /TSP/	priebežne	rozpočet obce, projekt
		3.3.2. Riešenie záškoláctva spolupracou s terénnymi soc. pracovníkmi priamo v rodine	priebežne	rozpočet obce, projekt,
		3.3.3. Komunitná terénna práca	2016-2022	rozpočet obce, projekt,
		3.3.4 Monitoring stavu nelegálnych obydľí	2016-2022	bez finančných nárokov
	3.4 Podpora nízkoprahových služieb pre rodiny, deti a mládež	3.4.1 Podpora voľnočasových aktivít pre deti z nízkopříjmových a viacpočetných rodín/ napr. výstavba det.ihrisk/	priebežne	rozpočet obce, projekt

Priorita 4: Skvalitnenie služieb pre sociálne vylúčených občanov

Hlavný cieľ: Zabezpečiť systém sociálnych služieb na zabezpečenie podmienok pre uspokojenie základných životných potrieb sociálne vylúčených občanov

	Opatrenia	Aktivity	Časový harmonogram	Predpokladané finančné zdroje
4. Služby zamerané na sociálne vylúčených	4.1 Podpora terénnych služieb	4.1.1. Vybudovanie komunitného centra	2016-2022	rozpočet obce, projekt
		4.1.2 Trvalé udržanie komunitnej a terénnej sociálnej práce v obci	priebežne	rozpočet obce, projekt
	4.2. Vytvoriť kanceláriu terénnej sociálnej práce	4.2.1. Využívať projekt terénnej sociálnej práce priamo v lokalitách	2016 - 2022	rozpočet obce, projekt
	4.2. Rozvoj spolupráce medzi organizáciami pracujúcimi s touto skupinou	4.2.1. Komunitná a terénna práca	2016-2022	rozpočet obce, projekt

Priorita 5: Skvalitnenie služieb pre občanov z málo podnetného sociálneho prostredia

Hlavný cieľ: Zlepšiť, rozšíriť sociálne služby a vybudovať a zriadiť chýbajúce zariadenia poskytujúce profesionálne služby pre komunitu

Priority	Opatrenia	Aktivity	Časový harmonogram	Predpokladané finančné zdroje
5. Služby zamerané na občanov z málo podnetného sociálneho prostredia	5.1 Podpora terénnych služieb	5.1.1. Vybudovanie komunitného centra	2016-2022	rozpočet obce, projekt
		5.1.2 Trvalé udržanie komunitnej a terénnej sociálnej práce v obci	priebežne	rozpočet obce, projekt
	5.2. Podpora poradenstva a prevencie	5.2.1 Realizovanie podmienok na realizáciu preventívnych programov na škole	priebežne	rozpočet obce, projekt
		5.2.2. Vytvorenie pracovného miesta pre asistentov učiteľa	priebežne	rozpočet obce, projekt,
	5.3 Podpora zamestnanosti	5.3.1 Podpora aktivít na motiváciu priebežne pre prácu v teréne	priebežne	rozpočet obce, projekt, ÚPSVaR

4. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Zborov na roky 2016 - 2022 úzko participuje na Programe rozvoja obce Zborov na roky 2015 – 2022.

Čiastkovým cieľom je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci. Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom programovom rozpočte sú ohrozené, je potrebné túto požiadavku zahrnúť do programového rozpočtu na roky 2017 – 2020 (podľa komunitného plánu na roky 2016 - 2022). Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania.

5. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie.

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Zborov minimálne 1 krát za dva roky prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce.